

collateral relatives to the 4-th degree of collateral, or relatives through wedlock to the third degree inclusive; persons with whom the notary had ties of adoption, guardianship or care; institutions or organizations in which the notary had a share.

The notary had to carry out his activity within the action of the District Court, and his workplace. The notary is obliged to keep in secret the circumstances that got by performing his functions and in the case where the notary was a witness in court. Under Art. 23 of the Law the notary has the right to the protection of public servants during the exercise of notarial acts. The grounds of termination of the activity as a notary are considered. The author examines the control over the activity of notaries. The requirements to the content of the notarial act are determined. The author asserts that the form of the notarial act established by the legislative act is used as the basis for modern notaries of Ukraine.

The order of implementation of the notary office administration is studied. The legislator obligated a notary to keep the following books: a register, a registry book of protests, index, a book of deposits, a book of income and expenses. The official language of the notary office administration was Polish, and other languages were used by separate regulations. According to the author, the Law on Notariate initiated a new stage in the history of Polish notaries and notaries on the territory of the Western Ukraine that were under the jurisdiction of Poland.

Key words: law, notarial activity, notary, notarial act, notarial office administration.

Стаття надійшла 13 жовтня 2016 р.

УДК 347.95 (477)

**Л. В. Мелех,
О. В. Візньак**

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ВИКОНАННЯ РІШЕНЬ ГОСПОДАРСЬКОГО СУДУ В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ЇХ УДОСКОНАЛЕННЯ

Визначено проблемні аспекти виконання рішень господарського суду в Україні. Виявлено передумови виникнення сучасних проблем, які, насамперед, пов'язані з наявністю прогалин у чинному законодавстві та відсутністю єдиного підходу до їх усунення у праві. Обґрунтовано місце інституту виконання рішень господарських судів у системі норм господарсько-процесуального права. На підставі аналізу зарубіжного досвіду організації виконання рішень у господарських справах запропоновано позитивні нововведення, які здатні сприяти ефективному виконанню судових рішень, а також врахування його під час реформування чинного законодавства України.

Ключові слова: господарський спір, господарське судочинство, примусове виконання, державні виконавці, боржник, стягувач, інститут приватних виконавців, ефективність виконання рішень господарського суду.

Постановка проблеми. У системі господарсько-процесуального права України одне з цільних місць належить інституту виконання рішень господарського суду. Адже виконання судових рішень є завершальною стадією господарського процесу, без якої всі попередні стадії втрачають своє практичне значення, оскільки саме на цій стадії реально здійснюється захист і відновлення порушених оспорюваних прав та охоронюваних законом інтересів учасників господарських відносин. Тож можна стверджувати, що держава, гарантуючи право на звернення до суду, одночасно має забезпечити і повноцінне виконання рішення суду за результатами такого звернення.

Тимчасом у юридичній літературі судовому контролю за способом і порядком виконання рішень господарського суду не приділено належної уваги. Залишається нерозв'язаним і завдання зі створення надійної законодавчої бази для того, аби на рівні нормативно-правових актів чітко визначити межі застосування норм господарсько-процесуального права у частині конкретизації процедури виконання рішень господарського суду.

Також недослідженими залишаються загальні тенденції підвищення ефективності виконання рішень господарських судів, вироблення надійного, дієвого механізму забезпечення виконання судових актів господарських судів.

Стан дослідження. Проблемні аспекти виконання рішень господарського суду досліджували такі науковці, як О. А. Святогор (його праці присвячено особливостям практики виконання рішень господарського суду, а також вивченню зарубіжного досвіду у цій сфері); В. І. Татьков (ним проаналізовано проблеми забезпечення ефективного виконання рішень господарських судів у контексті права на справедливий суд та як однієї з тенденцій розвитку господарського процесу); В. Ф. Бортняк, який висвітлює форми та методи діяльності Державної виконавчої служби (далі – ДВС); А. І. Перепелиця, предметом дослідження котрого є організаційно-правові засади діяльності ДВС; Б. М. Гук, що особливу увагу у своїх працях приділяє місцю ДВС в системі органів державної влади України, особливостям її правового статусу; О. М. Науменко, С. Я. Фурса, Ю. В. Білоусов, І. С. Ніколаєв, які розглядають різні проблеми теорії і практики виконання рішень судів та інших органів.

Метою статті є дослідження проблемних аспектів виконання рішень господарського суду, що передбачає на основі аналізу теоретичних засад, системи нормативно-правового регулювання, практики реалізації положень чинного законодавства щодо виконання рішень господарського суду, а також аналізу зарубіжного досвіду – виявити

прогалини і протиріччя в нормах чинного законодавства, з'ясувати загальні тенденції та причини їх виникнення і на основі цього запропонувати шляхи розв'язання наявних проблем.

Виклад основних положень. Відомий український юрист-практик, адвокат і науковець А. М. Авторгов, який є одним із авторів і впроваджувачів ідеї реформування системи виконання рішень судів, у своїх працях наполягає на необхідності реорганізації Державної виконавчої служби України в напрямі запровадження інституту приватних виконавців, які б існували поряд з державними виконавцями й виконували ті чи інші категорії рішень [1].

Назгал така концепція дістала схвалення на рівні Міністерства юстиції та Кабінету Міністрів України і очевидно, що це є результатом спільних напрацювань науковців і практиків. Тож найважливішою новацією 2016 року стало те, що 2 червня Верховна Рада України розглянула і схвалила проекти законів «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів» (№ 2506-а) та «Про виконавче провадження» (№2507-а), які запроваджують реформу системи примусового виконання судових рішень в Україні і 5 жовтня 2016 року набрали чинності.

Ці закони спрямовані на підвищення ефективності діяльності органів та осіб, що здійснюють примусове виконання рішень і забезпечення належної реалізації завершальної стадії судового розгляду, а також передбачають впровадження змішаної системи виконання судових рішень шляхом модернізації служби державних виконавців і запровадження інституту приватних виконавців. Окрім того, впроваджується інститут судового контролю за виконанням рішень, що здатен забезпечити повноцінну реалізацію особи права на справедливий суд, оскільки виконання судового рішення є невід'ємним елементом права на судовий захист, передбаченого статтею 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

Однією з основних тез стосовно цих змін є те, що до сфери діяльності приватних виконавців віднесено виконання рішень саме господарських судів у майнових спорах (справах), де і стягувачами, і боржниками є особи недержавного сектора економіки.

У побутовому розумінні це означає фактично повернення до ситуації, яка мала місце раніше, – питання захисту інтересів, питання відновлення своїх порушених майнових прав, питання практичного дієвого жорсткого і невідворотного врегулювання відносин з контрагентом-порушником буде цілком і повністю покладатися на зацікавлену особу (стягувача), котрий опосередковано вирішуватиме питання свого правозахисту через найм (пошук і залучення до процедури виконання рішень) приватних державних виконавців [2].

Слід зазначити, що на міжнародному рівні досвід введення інституту приватних виконавців є доволі вдалим і дієвим. Наприклад, у Франції, Бельгії, Люксембурзі судовими виконавцями є приватні особи, які діють на підставі ліцензії. Загалом лібералізація діяльності виконавців відбувається по всій Європі. У Чехії й Естонії з судових виконавців радянського типу вони перетворилися на представників вільної професії, схожих на французьких «усьєрів». Навіть у Великобританії, де професія виконавця була традиційно пов'язана з державою (королівські «бейліфи» згадуються навіть у Великій Хартії Вольностей), відносно недавня реформа породила приватних «бейліфів», або виконавців («enforcement officers»). Процес лібералізації відбувається і в діяльності виконавців «Gerichtsvollzieher» у Німеччині, де вони є службовцями земель (суб'єктів Федерації) [3].

Виконання рішень господарського суду в сучасних умовах здійснюється практично стихійно, реалізуючись іноді у незвичних правових і процесуальних конструкціях креативного характеру, для побудови яких застосовуються елементи не лише суміжних галузей права, а й психології, економіки, іноді навіть політики. За умов такої безсистемності існують як певні недоліки, так і переваги, котрі є взаємообумовленими і взаємозалежними. Передусім очевидною є наявність конфлікту правових норм на рівні диспозитивності й імперативності: існує об'єктивна потреба в досягненні балансу між принципом «дозволено все, що не заборонено» для учасників господарських відносин і принципом «дозволено лише те, що прямо передбачено законом» для такого «неусувного» і обов'язкового елемента (учасника) виконавчого провадження, як державна структура – орган (посадова особа) Державної виконавчої служби України [2].

Державні виконавці (державні виконавчі служби) «завалені» надмірною кількістю виконавчих документів різного гатунку, і виконати їх усіх є фізично неможливо. Так, середня норма надходжень виконавчих документів до одного виконавця становить майже кілька тисяч документів на рік.

За кожним із них доводиться виготовити й обробити щонайменше до десяти (а інколи й до декількох десятків) документів, які забезпечують примусове виконання: запитів, постанов, повідомлень, платіжних вимог, актів, подань до суду та ін. Шляхом проведення нескладних арифметичних підрахунків можна з'ясувати, що за таких умов навіть фізично поверхово (формально) опрацювати отримані виконавчі документи неможливо, при тому що в нашому разі існує просте правило: «Чим більше запитів і документів – тим більша успішність з'ясування майнового стану боржника і стягнення» [2].

Варто окремо наголосити на тому, що чинне законодавство орієнтовано не на стягувача й захист його прав (тобто не на доктрину безумовного і невідворотного виконання рішень суду), а здебільшого на боржника (особу, яка вже апріорі вчинила порушення законодавства, не виконавши своїх зобов'язань і призвівши до руйнації господарських зв'язків).

Юристи-практики знають, які труднощі виникають у зв'язку з діями щодо виявлення майна, майнових активів і коштів боржника, оскільки в переважній більшості випадків така інформація є захищеною з міркувань банківської чи комерційної таємниці, захисту персональних даних тощо.

З огляду на це не випадково одночасно з думкою про необхідність удосконалення системи виконання рішень судів через її «приватизацію» широко популяризується думка про відкриття майнових реєстрів (реєстрів майнових прав) і зняття зайвих обмежень у доступі до інформації [4].

Це – саме той випадок, коли в суспільстві (суспільній свідомості) масово зароджується виправдана, здорова, розумна ідея відновлення справедливості та врегулювання правил гри за доступними і зручними для всіх правилами, без будь-якого зовнішнього елемента чи поштовху ззовні, а саме зсередини, з глибин розуміння проблематики і шляхів усунення проблем і недоліків [2].

Отже, виходячи з цих реалій, наприкінці 2014 р. відбулося фактично «вибухове» виникнення в середовищі юристів-господарників тези (позиції, концепції) про необхідність реформування системи виконання рішень судів у напрямі «роздержавлення» і «приватності» [2].

Основним, пріоритетним напрямом роботи у сфері реформування системи виконання судових рішень, як складової системи захисту прав учасників господарських відносин, залишається постійне вдосконалення законодавства, спрямоване на забезпечення підвищення ефективності виконавчого процесу шляхом усунення правових перешкод у виконанні судового рішення, скасування різного роду мораторії та законів, що забезпечують домінування в господарських правовідносинах юридичних осіб з державною участю над представниками приватного сектора, скасування норм, які забезпечують боржнику привілейоване становище у виконавчому провадженні, вироблення системи правових норм, функціонування яких в суспільстві спонукатиме учасників господарського обороту до сумлінного виконання їхніх зобов'язань, запровадження в Україні недержавних форм виконання судових рішень, усунення колізій у регулюванні процедур банкрутства та виконавчого провадження, вдосконалення законодавства у сфері регулювання про-

цедур публічної реалізації конфіскованого/арештованого державними виконавцями майна [5].

У дослідженні варто згадати і про практику Європейського суду з прав людини (далі – ЄСПЛ). Порядок виконання рішень та застосування практики ЄСПЛ в Україні визначено Законом України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини». На конституційному рівні в ч. 5 ст. 124 Основного Закону України закріплено принцип обов'язкового виконання рішень суду, де зазначено, що судові рішення ухвалюються судами іменем України і є обов'язковими до виконання на всій території України. Також цей принцип деталізовано у багатьох законодавчих актах України [5].

Практика ЄСПЛ щодо розгляду заяв проти України свідчить про те, що невиконання або несвоєчасне виконання рішень національних судів є найбільш поширеним порушенням права на справедливий суд з боку держави. Загалом це порушення визнано у більш як половині рішень ЄСПЛ. Своєрідним індикатором цього є перше «пілотне» рішення у справі «Юрій Миколайович Іванов проти України», яке було винесено 15.10.2009 р., а набуло статусу остаточного 15.01.2010 р. У рішенні «Юрій Миколайович Іванов проти України» ЄСПЛ визнав порушення Україною її зобов'язань за Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод (п. 1 ст. 6 «Право на справедливий суд» та ст. 1 «Захист права власності» Першого протоколу до Конвенції) у зв'язку з систематичним невиконанням державою рішень національних судів. Крім того, було визнано порушення ст. 13 «Право на ефективний засіб юридичного захисту» Конвенції у зв'язку з відсутністю в національному законодавстві ефективних засобів юридичного захисту від такого невиконання. З огляду на суть порушення ЄСПЛ зобов'язав державу, зокрема, невідкладно – не пізніше ніж упродовж одного року від дати, на яку це рішення набуває статусу остаточного (тобто до 15.01.2011 р.), – запровадити ефективний засіб юридичного захисту (або комплекс таких засобів), який би забезпечив адекватний і достатній захист від невиконання чи затримки у виконанні рішень національних судів, за виконання яких вона несе відповідальність відповідно до принципів, встановлених практикою ЄСПЛ. І вже у своїй резолюції від 30.11.2010 р. Комітет Міністрів Європи висловив занепокоєння з приводу бездіяльності України в розробці механізму, здатного врегулювати на законодавчому рівні виконання судових рішень [6, с. 10–11].

ЄСПЛ дійшов висновку, що причина затримок у виконанні остаточних рішень національних судів полягає в існуванні низки різних дисфункцій у правовій системі України.

У зв'язку з цим існує об'єктивна потреба, на думку В. І. Таткова, у проведенні низки заходів. Зокрема, першочергово невідмінним є: вдосконалення процедури примусового виконання судових рішень, а також надання державним виконавцям доступу до баз даних, оскільки це значно пришвидшує виконання рішень господарських судів (річ у тім, що вітчизняні державні виконавці не мають доступу до певних інформаційних джерел і реєстрів, тоді як у судових виконавців західних країн є такий доступ, а ефективність використання таких джерел інформації є досить високою); забезпечення відкритості процедур виконання судового рішення та системи публічної реалізації конфіскованого/арештованого державними виконавцями майна; проведення періодичних узагальнень судової практики з питань, пов'язаних із виконанням судових рішень, оскільки використання судом першої інстанції узагальнених аналітичних і статистичних матеріалів, відповідних рекомендаційних роз'яснень здатне суттєво допомагати правильно вирішувати відповідні звернення (заяви, скарги, клопотання тощо) учасників процесу щодо виконання рішень господарських судів (своєрідним доказом цього є Постанова Пленуму Вищого господарського суду України від 17.10.2012 р. № 9 «Про деякі питання практики виконання рішень, ухвал, постанов господарських судів України»); вироблення ефективних механізмів виконання судових рішень як національних судів, зокрема у справах проти держави, так і рішень ЄСПЛ; зняття галузевих мораторіїв на примусову реалізацію майна (наприклад, мораторій, встановлений у Законі України «Про введення мораторію на примусову реалізацію майна», щодо застосування примусової реалізації майна підприємств, у статутних капіталах яких частка держави становить не менш як 25%, та неможливість застосування до них процедури банкрутства); закріплення в законодавстві ефективних заходів щодо протидії тривалому невиконанню рішень національних судів (у тому числі й господарських), можливо, компенсації за таке невиконання, котру має надавати держава особам, на користь яких було прийнято судові рішення та яке не було виконано з вини держави; прийняття Виконавчого кодексу України (чи Кодексу виконавчого провадження, в якому доцільно було би висвітлити всі питання, пов'язані з виконанням судових рішень, спростити саму процедуру виконання, надати чіткі повноваження виконавцям, ввести відповідальність, у тому числі й матеріальну, за невиконання або несвоєчасне виконання судових рішень) [5].

Також, як зазначає О. А. Святогор, ефективним в умовах України вбачається досвід Грузії з організації розподілу повноважень державних і приватних виконавців, а також ведення відкритого реєстру боржників.

У Латвійській Республіці завдяки наявним правовим конструкціям досягається розумний баланс для забезпечення, з одного боку, незалежності виконавців, з іншого – контролю за недопущенням ними зловживань. Серед додаткових заходів впливу на боржника (крім застосування «класичного» набору дій з виконання) у Литовській Республіці також практикується кримінальна відповідальність і застосовується система штрафів (не тільки в дохід бюджету, але й на користь самого стягувача як певна «моральна» компенсація незручностей, пов'язаних з неправомірною поведінкою боржника).

Процедурою виконання рішень у Латвійській Республіці опікуються присяжні судові виконавці, які адміністративно підпорядковані Раді присяжних судових виконавців. Якщо провести аналогію з правовим статусом і компетенцією Департаменту державної виконавчої служби України у складі Міністерства юстиції України, то можна констатувати, що у Латвійській Республіці аналогічний правовий статус має орган, який виконує представницькі та наглядові функції присяжних судових виконавців [7].

Україна має унікальний шанс скористатися досвідом, якого набули наші найближчі сусіди: зважити на недоліки, помилки, прогалини, неузгодженості, конфлікти норм матеріального та процесуального права для того, щоб перенести до національного законодавства все те корисне й апробоване на практиці сусідніми державами, які дещо раніше зважилися на здійснення аналогічних реформ (за винятком незначних розбіжностей національно-етнічного та економіко-політичного характеру) [7].

Висновки. На підставі здійсненого дослідження проблематики правового регулювання виконання рішень господарських судів можна дійти висновку про те, що процедура успішності виконання рішень господарського суду залежить від низки факторів (здебільшого суб'єктивних і технічних, пов'язаних із недосконалим законодавством), і це не забезпечує державним виконавцям навіть фізичної можливості реалізувати рішення через їхню надмірну кількість, адже чим більше рішень не виконується, тим більше суб'єкти господарювання змушені звертатися до судів. Вбачається, що одним із виходів може бути реорганізація і системи органів (посадових осіб) ДВС України, і господарсько-процесуального законодавства у напрямі його спрощення, досягнення гнучкості, врахування інтересів усіх сторін, передусім стягувачів. Основним напрямом реформування є «роздержавлення» та «приватизація» системи виконання судових рішень шляхом запровадження інституту приватних виконавців. Очевидно ж, що за наявності особистої зацікавленості та комерційного інтересу приватні виконавці здатні досягати значно більших успіхів і виконувати постав-

лені суспільством завдання. Доволі ефективно цьому сприятиме застосування норм суміжних правових інститутів, зокрема адміністративного примусу та кримінальної відповідальності, з метою попередження й припинення зловживань і правопорушень, які знижують ефективність виконання рішень господарського суду.

1. Авторгов А. М. Не бійтеся приватних виконавців / А. М. Авторгов. – 2014. – 5 грудня [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.epravda.com.ua/columns/2014/12/5/510394/>.

2. Святогор О. А. Правове регулювання виконання рішень господарського суду: постановка проблеми / О. А. Святогор. – 2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecprpr_2015_2_8.

3. Інститут приватних виконавців в Україні: перспективи запровадження [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://legalweekly.com.ua/index.php?id=16061&show=news&&newsid=121190>

4. Державна реєстраційна служба України. У Мін'юсті відбувся круглий стіл з актуальних питань відкриття майнових реєстрів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.drsvu.gov.ua/show/13803>.

5. Татьков В. І. Ефективне виконання рішень господарських судів: складова права на справедливий суд і тенденція розвитку господарського процесу / В. І. Татьков. – 2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecpr_2013_2_9.

6. Щелкунов О. М. Питання виконання рішень Європейського суду з прав людини / О. М. Щелкунов // Вісник Центру суддівських студій. – 2006. – № 7–8. – С. 36.

7. Святогор О. А. Зарубіжний досвід організації виконання рішень у господарських справах / О. А. Святогор. – 2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2016/03/13.pdf>.

Мелех Л. В., Визняк О. В. Проблемные аспекты исполнения решений хозяйственного суда в Украине и пути их совершенствования

Определены проблемные аспекты выполнения решений хозяйственного суда в Украине. Выявлены предпосылки возникновения современных проблем, которые, прежде всего, связаны с наличием пробелов в действующем законодательстве и отсутствием единого подхода к их устранению в праве. Обосновано место института исполнения решений хозяйственных судов в системе норм хозяйственно-процессуального права. На основании анализа зарубежного опыта организации исполнения решений по хозяйственным делам предложены положительные нововведения, которые способны помочь эффективно исполнению судебных решений, а также его учет при реформировании действующего законодательства Украины.

Ключевые слова: *хозяйственный спор, хозяйственное судопроизводство, принудительное исполнение, государственные исполнители, должник, взыскатель, институт частных исполнителей, эффективность выполнения решений хозяйственного суда.*

Melekh L. V., Vizniak O. V. The problematic aspects of execution of the judgements of Arbitration Court of Ukraine and the ways of their improvement

The article is dedicated to defining of the problematic aspects of execution of the judgements of Arbitration court of Ukraine. The prerequisites for the occurrence of existing problems, which are mostly caused by the gaps in the existing law and the lack of the sole approach to their elimination, were detected. The place of the institution of arbitration court judgements execution in the normative system of economical procedural law is substantiated. Based on the analysis of foreign practices with the organization of arbitration court judgements execution, positive innovative ideas, which should facilitate the effective execution of judgements as well as be taken into account during the reformation of the existing law of Ukraine, were proposed. However, the important issue, which is discussed in the given article, is the proposal of the ways to improve problematic aspects that are occurring during the execution of the arbitration court judgements.

The current problem is the one that exists in the area of judgement execution. In the economical procedural law of Ukraine, the institution of arbitration court judgements execution occupies one of the leading places because the execution of judgements is the final stage of the arbitration court proceedings without which all previous stages lose their practical value since only on this stage the actual defense and restoration of the violated and disputed interests of the participants of commercial relationships occur. Thus, it can be stated that the state should not only guarantee the right to go to the court but seek a proper execution of a judgement.

Yet, in the law literature the proper attention to the judicial control of methods and order of the execution of arbitration court judgments is not given. Besides, the task of creation of the reliable legal framework that would define exact boundaries of the application of the norm of economical procedural law in the part that concretizes the procedures of judgements execution remains undone.

Also, the general tendencies in the improvement of effectiveness of arbitration court judgements execution and the creation of reliable and efficient mechanism of implementation of arbitration court acts are left to be researched.

The research into the problematic aspects of the execution of arbitration court judgements has been conducted by such researchers as O. A. Svyatohor, whose works are centered around the particularities of the practice of arbitration court judgements as well as around the foreign studies in this field; V. I. Tat'kov, who researched the problems of implementation of effective execution of arbitration court judgements in the context of the right to a fair trial and as one of the tendencies in arbitration court procedures; V. F. Boptnyak, who is researching the forms and methods of activity of State Executive Service (SES); A. I. Perepelytsya, whose subject of research is organizational and legal foundations of SES activities; B. M. Huk, who pay special attention to the place of SES in the system of state bodies of Ukraine and the particularities of its legal status; O. M. Naumenko, S. Ya. Fursa, Yu. V. Bilousov, I. C. Nikolayev whose subjects of research were various problems in the theory and practice of the execution of judgements of courts and other public bodies.

The aim of the article is the investigation of the problematic aspects of the execution of arbitration court judgements. Based on the analysis of theoretical

principles, system of normative regulations, practice of implementation of existing law principles with regard to the execution of arbitration court judgements as well as the analysis of foreign practices, the following is covered: the gaps and contradictions in the existing law norms are defined; the general tendencies and their causes are found out; and based on this research the ways to the solution of the existing problems are proposed.

Key words: *arbitrary dispute, arbitrary proceedings, enforcement, state officials, debtor, creditor, institution of private executors, effectiveness of the execution of the arbitration court judgements.*

Стаття надійшла 31 жовтня 2016 р.

УДК342.346.14+349.6

Н. П. Попович

ПОНЯТТЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЮРИДИЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ПОВОДЖЕННЯ З ВІДХОДАМИ

Розглянуто питання юридичної відповідальності за порушення законодавства про поводження з відходами. Проаналізовано проблеми й перспективи розвитку правового регулювання поводження з відходами на національному рівні. Розкрито поняття та особливості юридичної відповідальності за поводження з відходами в межах установлених екологічних вимог до господарської діяльності з урахуванням можливості трансформації та розширення традиційного для національного законодавства сприйняття процесу поводження з відходами з позиції ефективної реалізації державної політики в екологічній сфері.

Ключові слова: *відходи, юридична відповідальність, поводження з відходами, порушення законодавства про поводження з відходами.*

Постановка проблеми. Непродумана політика держави з питань промислового розвитку за попередні роки зумовила кризовий стан навколишнього природного середовища та спричинила значні екологічні проблеми. Сучасне поводження з відходами у країні провокує дедалі більшу небезпеку, що суперечить принципам сталого розвитку і становить загрозу подальшому поступу. Виникає потреба в цілеспрямованих діях держави, направлених на захист довкілля. Це обумовило необхідність юридичної відповідальності у сфері поводження з відходами, що має на меті забезпечення охорони довкілля, ефективне використання природних ресурсів та мінімізацію еко-